

ყვარყვარე IV-ის კონფესიური
დიპლომატია (ახლებური წაკითხვა)
CONFESSIONAL DIPLOMACY OF QVARQVARE IV
(INNOVATIVE READING COMPREHENSION)

მურმან პაპაშვილი
Murman Papashvili

ივანე ჯავახიშვილის სახელობის
თბილისის სახელმწიფო უნივერსიტეტი
Ivane Javakhishvili Tbilisi State University

ჰუმანიტარულ მეცნიერებათა ფაკულტეტი
Faculty of Humanities

საკვანძო სიტყვები: ყვარყვარე IV, კონფესიური
დიპლომატია, პროტესტანტები
Keywords: Qvarqvare IV, Confessional Diplomacy,
Protestants

ისტორიოგრაფიაში ცნობილია, რომ ოსმალთა ჯარის სარდალმა, ლალა მუსტაფა ფაშამ, 1579 წლის 20 აპრილს სამცხის ათაბაგი ყვარყვარე IV (1574-1581) და მისი ძმა მანუჩარი სტამბოლში გაგზავნა, რათა სამთავროს პოლიტიკური მომავალი სულთანს მათ მიერ მუსლიმობის მიღების საფუძველზე გადაეწყვიტა. ძმები სულთნის კარზე აღნიშნული წლის 3 ივნისს დიდი პატივითა და ზეიმით მიიღეს, თუმცა ყვარყვარემ, მანუჩარისაგან განსხვავებით, უარი თქვა მუსლიმობის მიღებაზე.

პირველწყაროების საფუძველზე ირკვევა, რომ სტამბოლში ყვარყვარეს მიმართ ძალდატანებისათვის არ მიუმართვათ. პირიქით, სულთანმა, მურად III-მ, სამთავროს მმართველის დედისიმედის სათხოვარი, რომ მისი შვილისათვის, ყვარყვარესათვის, ქრისტიანობა შეენარჩუნებინათ, დააკმაყოფილა და ზოგიერთი პრივილეგიაც უბოძა.

ევროპული პირველწყაროების თანახმად, ოსმალეთში მყოფმა ყვარყვარე IV-მ დიპლომატიური კავშირი გააბა კონსტანტინოპოლში აკრედიტებულ ჰაბსბურგთა საელჩოსთან. ეს მიაჩნებოდა, რომ ორივე მხარე თანაბრად იყო დაინტერესებული, მაგრამ ინიციატივა ყვარყვარესაგან მოდიოდა. ეს უკანასკნელი შეეცადა ჰაბსბურგთა საელჩოსთან დაკავშირებას, რაც მიზნად ისახავდა: პირველი, ჰაბსბურგთა საელჩოსთან კონფესიური კავშირის მეშვეობით მიეღო ინფორმაცია ირან-ოსმალეთის მიმდინარე ომისადმი ევროპის ანტიოსმალურ ძალთა დამოკიდებულებაზე და მეორე, ლუთერის რეფორმაციით დაინტერესებული ყვარყვარე გარკვეულიყო პროტესტანტიზმის მოძღვრების არსში.

ყოველივე ეს აიხსნება მხოლოდ იმ საღვთისმეტყველო წერილობითი დიალოგის საფუძველზე, რომელიც 1573-1581 წლებში მიმდინარეობდა კონსტანტინოპოლის პატრიარქ იერემია II-სა (1536-1595) და ლუთერან თეოლოგებს შორის. ამ უკანასკნელთა მიზანი იყო სამოციქულო ტრადიციის ერთგული დამცველი აღმოსავლური მართლმადიდებელი ეკლესია

დამოწმებინათ კათოლიკობასთან ბრძოლაში, ანუ პაპის გარეშე არსებულ აღმოსავლურ მართლმადიდებელ ეკლესიას კათოლიკეებთან ბრძოლაში მხარი დაეჭირა ლუთერანებისათვის. ამ კონტექსტში კათოლიკეების წინააღმდეგ დავაში ყვარყვარესთან კონტაქტის დამოწმება მყარ არგუმენტად გამოდგებოდა მართლმადიდებლობისა და ლუთერანობის იდენტობის წარმოსაჩენად. რამდენადაც სულტანი მურად III პროტესტანტებში ხედავდა რომის პაპისა და საღვთო იმპერიის წინააღმდეგ პოტენციურ მოკავშირეს, სულტნის კარი მიესალმებოდა კიდევაც ყვარყვარეს კავშირს პროტესტანტებთან.

ლიტერატურა:

ტაბაღუა, ი. (1984). საქართველო ევროპის არქივებსა და წიგნსაცავებში (XIII-XVI სს.), თბილისი: „მეცნიერება“.

Gabriel, G. (2008). Dialogul dintre teologia cuvântului și teologia misterului. Corespondența dintre teologii luterani de la Tübingen și Patriarhul Ieremia al II-lea-1573-1581, Studia Universitatis Babeș-Bolyai. Theologia Orthodoxa. Anul LIII, 2, 53-72, Romania.

It is known in historiography that Lala Mustafa Pasha a commander of the Ottoman military sent Atabeg of Samtskhe Qvarqvar IV (1574-1581) and his brother Manuchar to Istanbul on April 20, 1579 as the Sultan decided the political future of the principality on the basis of their converting to Islam. The brothers were treated with honor and solemnity at the Sultan's court on June 3 in the above-mentioned year but unlike Manuchar Qvarqvar refused to convert to Islam.

On the basis of the primary sources and the newest special literature, it is found out that they did not force him to convert in Istanbul. On the contrary, the Sultan Murad III met the request of Dedisimedi the ruler of the principality as to maintain Christianity for her son Qvarqvar and granted him some privileges.

In accordance with European primary sources, Qvarqvare IV being in the Ottoman Empire established a diplomatic intercourse with the Habsburg embassy accredited in Constantinople. It seems that both parties were equally interested in it but the initiative was taken from Qvarqvare. The latter tried to connect with the Habsburg embassy the aims of which were: the first, by means of confessional relations with the Habsburg embassy he tried to get information about the attitude of European anti-Ottoman forces towards the current Ottoman-Persian War, and the second, being interested in Luther's reformation Qvarqvare made the essence of the doctrine of Protestantism clear.

All of these are only explained on the basis of the theological written dialogues which were carried on between Jeremiah II, Patriarch of Constantinople (1536-1595) and Lutheran theologians in 1573-1581. The aim of the latter was to confirm the Eastern Orthodox Church loyal protector of the apostolic tradition to be engaged in a struggle with Catholicism, that is to say the Eastern Orthodox Church being without a pope ought to have supported the Lutherans in the struggle against Catholics. Within this context engaged in an argument with Catholics confirmation of coming into contact with Qvarqvare would have proved as a solid argument to present the identity of Christianity and Lutheranism. Insofar as the Sultan Murad III saw the potential ally in Protestants against the Pope and the Holy Roman Empire, the Sultan's court even welcomed Qvarqvare's contact with Protestants.

References:

- Tabaghua, I. (1984).** Sakartvelo Evropis arkivebsa da cignsacavebshi (XIII-XVI ss.).[Georgia in the European archives and depositories (XIII-XVI cc.), Tbilisi: "Mestniereba".
- Gabriel, G. (2008).** Dialogul dintre teologia cuvântului și teologia misterului. Corespondența dintre teologii luterani de la Tübingen și Patriarhul Ieremia al II-lea-1573-1581, *Studia Universitatis Babeș- Bolyai. Theologia Orthodoxa*. Anul LIII, 2, 53-72, Romania.